

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:1

Fredagen den 17 september

§ 1 Allmänna frågor

Statsrådet Hans Dahlgren

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 22 juni 2021

Återrapport från informellt ministermöte den 23 juli 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 21 september 2021

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar dagens sammanträdet öppnat. Jag hälsar ledamöter, personal samt statsrådet Hans Dahlgren med medarbetare välkomna till dagens möte med EU-nämnden.

Vi inleder med återrapport från möte i rådet den 22 juni 2021 och återrapport från informellt ministermöte den 23 juli 2021.

Anf. 2 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det känns fint att få vara tillbaka i Skandiasalen och träffa ledamöterna i verkliga livet. Det är mycket bra!

Jag ska börja med att säga några ord om allmänna rådets senaste möte i Luxemburg den 22 juni. Nämnden har kunnat ta del av den skriftliga återrapporten, men jag ska ändå lite kort redogöra för mötet.

Vi pratade först om utvidgningsfrågorna. Vi har tyvärr en situation där det trots stora ansträngningar ändå inte kunde göras några framsteg vid mötet eftersom Bulgarien fortfarande inte kan acceptera det kompromissförslag som ordförandeskapet har lagt fram om ett förhandlingsramverk för Nordmakedonien och Albanien. Jag sa att vi från svensk sida tycker att det är viktigt att EU hedrar sina åtaganden och inte minst står fast vid det enhälliga beslut som EU en gång har tagit om att starta anslutningsförhandlingar med Nordmakedonien.

Sedan gav det portugisiska ordförandeskapet en lägesrapport när det gällde den europeiska framtidskonferensen. Där tog jag som vanligt upp att det är angeläget att det finns ett starkt medborgarfokus och att man inte tittar så mycket på de europeiska institutionernas roll.

Sedan förberedde vi också lite översiktligt Europeiska rådets möte senare i månaden, där covid-19, migration och Rysslandsrelationer fick mest utrymme i de förberedande diskussionerna.

Sedan hade vi en intensiv diskussion om rättsläget i Polen och Ungern med anledning av de artikel 7-processer som nämnden vet pågår med dessa båda länder.

När det gäller Polen tog jag upp uttalandet som har gjorts av den polska författningsdomstolen om att man inte i alla lägen känner sig tvingad att följa EU-domstolens domar. Det är en speciell situation som har uppstått, och jag tog förstås upp detta.

Sedan hade vi en motsvarande diskussion om Ungern och deras efterlevnad av unionens grundläggande värden. Där var det faktiskt ett tiotal medlemsstater, lite mer än vanligt, som tog till orda om utvecklingen. Tonläget i den diskussionen var ganska högt, och jag tog från svensk sida upp den nya ungerska lagen om stiftelser som får särskilda konsekvenser för den akademiska friheten i Ungern.

Det är uppenbart från dessa diskussioner att vi behöver fortsätta att resonera om rättsläget och över huvud taget läget för de grundläggande värderingarna i både Polen och Ungern, dels använda de verktyg som finns, dels hitta andra verktyg för att stödja en positiv utveckling.

Jag kan i sammanhanget kan nämna den gemensamma deklaration som gjordes i samband med allmänna rådets möte om hbtqi-personers rättigheter i Ungern. De publicerades i anslutning till rådsmötet. Det var en deklaration som kom till på initiativ av Beneluxländerna mot bakgrund av den lagstiftning som den ungerska regeringen nyss hade presenterat och som tydligt riskerar att diskriminera hbtqi-personer i landet – jämställandet med pedofiler, som ni har hört talas om. Det var faktiskt nästan ett tjugotal medlemsstater, inklusive Sverige förstås, som ställde sig bakom deklarationen. Det är lite bättre uppslutning i dessa frågor än vad vi har sett tidigare. Och det är bra.

Sedan var det till slut tre övriga frågor där kommissionen först informerade om EU:s relation med Schweiz, som är lite skakig. Österrike tog upp frågan om strategisk autonomi, och Rumänien uppmärksammade att det var tio år sedan Donaustrategin antogs.

Herr ordförande! Jag ska säga ett par ord om det informella EU-ministermöte som ägde rum i Ljubljana i slutet av juli. Där talades det om det slovenska ordförandeskapets prioriteringar. Det fanns också en diskussion om stärkandet av EU:s motståndskraft mot covid-19-pandemin. I den diskussionen var också länderna i västra Balkan inbjudna att delta. Nämnden har fått ta del av rapporten också från det mötet.

Anf. 3 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ordförande! Jag tackar ministern för en bra dragning.

Jag tänkte fråga vad gäller dagordningspunkt 4 om det även förväntas en diskussion om situationen i Afghanistan.

Vad gäller punkten om framtidsrapporten är det oerhört viktigt och angeläget att EU inte sluter sig. Det är bra att regeringen har skrivit att vi stöder den delen, att vi fortsätter att vara öppna.

Vad gäller avsiktsförklaringen under dagordningspunkt 7 b är det, som jag har uppfattat det, traditionellt att man tystnar minst ett halvår innan man tar över ordförandeskapet. Nu är det många viktiga lagstiftningsfrågor för svenska intressen som sammanfaller med vårt ordförandeskap. Det kanske innebär att vi inte lika kraftfullt kan föra fram vår ståndpunkt.

Givet hur läget är nu både rörande skogen och energin samt även arbetsmarknadsfrågor och migration är väl risken stor att Sverige kan påverkas negativt. Då blir frågan hur regeringen kan säkerställa att svenska intressen säkras i tid innan vårt ordförandeskap börjar.

Anf. 4 ORDFÖRANDEN:

Alexandra Anstrell var inne på det som vi ska samråda om alldeles strax. Det är helt lugnt! Statsrådet får komma ihåg frågorna, så tar vi dem lite längre fram. Så behöver frågorna inte upprepas.

2021/22:1
17 september

Anf. 5 CAMILLA HANSÉN (MP):

Jag håller precis med om allt om bristande medborgarintresse och förankringen när det gäller framtidskonferensen. Jag undrar hur vi i Sverige åtminstone ska kunna bidra till att svenskar vet om vad som händer och hur man i så fall kan vara delaktig.

Jag vill passa på att hälsa statsrådet välkommen till Örebro nästa vecka!

Anf. 6 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag uppfattade inte den delen som direkt hörande till återrapporten. Vi kommer tillbaka till den europeiska framtidskonferensen, men jag kan gärna säga direkt att jag ser stora möjligheter för oss i Sverige att engagera oss i diskussionen – som den europeiska framtidskonferensen egentligen är. Det ska vara en diskussion runt om i alla medlemsstater.

Jag har själv haft sakråd, det vill säga överläggningar, dels med arbetsmarknadens parter, dels med olika utbildningsinstitutioner, dels med civilsamhällets organisationer, för att stimulera dem till att vara mer aktiva när det gäller att engagera sig i debatten om EU:s framtid.

Ett fint exempel, som också kommer att vara på plats i Örebro när jag kommer dit i nästa vecka, är den så kallade demokratistugan som demokratikommittén har satt upp. Den åker runt i Sverige och visar på demokratins möjligheter inte bara på de lokala och regionala planen och på riksplanet i Sverige utan också i Europeiska unionen. Jag har varit i stugan i Haparanda, Örnsköldsvik och häromdagen i Gävle, och nu blir det snart i Örebro. Den kommer att åka runt i landet, och jag ska försöka hänga på så mycket jag kan. Det här är en del av den europeiska diskussionen också på hemmaplan.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och tackar för den.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Presentation av Sloveniens ordförandeskapsprioriteringar. Det är en informationspunkt.

Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det här är en informationspunkt där det slovenska ordförandeskapet på rådets möte väntas presentera sina prioriteringar och sitt arbetsprogram. De har valt ut fyra huvudsakliga områden för sina prioriteringar.

Det första området är EU:s återhämtning och motståndskraft. Det andra, det vi just talade, är konferensen om Europas framtid. Det tredje är också ett viktigt ämne, nämligen en stärkt rättsstat som ett gemensamt europeiskt värde och det fjärde är ett trovärdigt och säkert EU som bidrar till stabilitet i närområdet.

Prioriteringarna presenterades vid det informella mötet i Ljubljana, som jag nyss nämnde. Jag förväntar mig därför att det inte blir någon när-

mare diskussion vid allmänna rådets möte nu. Nämnden har tagit del av rapporten från det informella mötet.

Anf. 9 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar informationen och tackar för den.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Förberedelser av Europeiska rådets möte den 21–22 oktober 2021 – utkast till kommenterad dagordning. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 10 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det är alltså Europeiska rådet som möts, och allmänna rådet ska som vanligt förbereda det. Vid det här tillfället är det bara den kommenterade dagordningen som vi har fått oss tillsända som ska behandlas. Nämnden har fått ta del av det utkastet. Det handlar om covid-19, om digitala frågor och om utrikes frågor. Det blir ingen substansbehandling av detta vid mötet på tisdag, och det finns inte heller något utkast till slutsatser.

Men jag tänkte ändå säga några ord om de frågor som rådet nu planerar att behandla, men jag vill också påminna om att statsministern i sedvanlig ordning kommer att samråda med nämnden inför själva mötet.

Först är det frågan om covid-19-samordning. Det är klart att vi nu ser hur restriktionerna lyfts på flera håll runt om i landet. Ändå är pandemin, som bekant, långt ifrån över. Jag tycker att det är bra att Europeiska rådet får möjlighet att ha en allmän diskussion om situationen och ge en övergripande vägledning när det gäller hur vi ska fortsätta att samordna oss inom EU och vad vi kan göra internationellt och globalt.

När det gäller digitala frågor antar vi att man kommer att resonera om genomförandet av det som kallas för EU:s digitala agenda. Också frågor om cybersäkerhet kommer att tas upp. De är båda viktiga områden för Sverige, och det är därför det är bra att de står på dagordningen och att vi uppmärksammar behovet av att göra framsteg och gå vidare.

Till sist är det utrikes frågor på dagordningen. Rådet kommer att förbereda det kommande toppmötet mellan EU och Asien som ska äga rum i november. Sedan ska det vara ett toppmöte inom östliga partnerskapet. Det planeras till december. Sedan kommer nog EU:s förberedelser inför de kommande toppmötena om klimat respektive biologisk mångfald också att stå på dagordningen.

När det gäller utrikes frågor vill jag nämna att det finns en plan att ledarna ska diskutera både Afghanistan och relationen till Kina under ett informellt middagsmöte som de ska ha i anslutning till det kommande toppmötet om västra Balkan, som äger rum innan nästa möte med Europeiska rådet. Det är i början av oktober, 5–6 oktober. Statsministern kommer att samråda med EU-nämnden också inför det mötet.

Anf. 11 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för informationen och genomgången.

Jag tänkte på det sista du nämnde om utrikesfrågorna som kommer på utrikesrådet så småningom. Afghanistan nämndes, men jag tycker att det är lika mycket ett högaktuellt läge att diskutera Libanon efter en ny regeringsbildning. Är det möjligt att få upp frågan på agendan, så att det går att se vad som kan göras för att stabilisera läget i landet?

Anf. 12 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag vet inte om Libanon kommer att diskuteras först just på Europeiska rådet. Jag tror att detta är någonting framför allt för utrikesministrarna att ta sig an i utrikesrådet. Om de sedan anser att det är angeläget att detta diskuteras också bland ledarna i Europeiska rådet får de naturligtvis säga till om det. Det är det vanliga sättet som vi hanterar den typen av frågor.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag ber om ursäkt för att jag är lite ringrostig. Ha tålamod med mig. Det blir bättre till nästa gång.

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Covid-19-samordning inom EU. Detta är en informationspunkt.

Anf. 14 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det stämmer att det är en informationspunkt. Medlemsstaterna förväntas nu få ta del av information om aktuella frågor om EU-koordinering av covid-19-pandemin.

Jag skulle gissa att denna samordningsdiskussion kommer att fokusera på frågor om reserestriktioner, som vi har diskuterat under lång tid, men också på de digitala covid-19-intygen. Även vaccinering kommer förstås att diskuteras, förmodligen med särskild tonvikt på vaccindelning och möjligen på behovet av en tredje dos.

Jag tror att vi också kan förvänta oss information från kommissionen om det förslag som den just i dagarna har lagt fram om att inrätta en europeisk myndighet för krisberedskap på hälsoområdet, som kallas för Hera.

Vaccinet mot covid-19 har som bekant visat sig vara effektivt. Många länder, inklusive Sverige, planerar nu för att avveckla sina restriktioner. Men vi ser också en fortsatt smittspridning i flera delar av världen. Jag hörde senast på nyheterna i morse om den dramatiskt ökande smittspridningen i Kanada. Men det sker också inom vissa delar av EU. Det är därför som jag menar att det är väldigt viktigt att vi fortsätter samarbetet inom unionen för att motverka smittspridning och mildra pandemins effekter på samhället.

Vaccinationsgraden är hög men behöver bli ännu högre i hela EU. Och som ni vet är den extremt låg i vissa medlemsstater, till exempel i Bulgarien där den ligger på 30–40 procent. Det är verkligen inte tillräckligt för att man ska vara fullt vaccinerad.

En sak som vi behöver och kan göra från europeisk sida är att tillsammans motverka de mycket felaktiga påståendena om vaccinerna och pandemin och bemöta dem. Desinformation och missinformation måste hanteras genom omfattande informationsinsatser, för att skydda medborgares liv och hälsa.

Sedan är det klart att återställandet av rätten till fri rörlighet inom EU är av väldigt stor betydelse. De digitala covid-19-intygen har bidragit till detta. Det är bra för den inre marknaden, och det är väldigt bra för människors möjligheter att återknyta kontakter med varandra över nationsgränserna. Men vi måste fortsatt vara vaksamma på eventuellt nya virusvarianter. Den första, den andra och den tredje har avlöst varandra,

och de har visat sig mer och mer smittsamma. Vi kan inte utesluta att det fortsätter på detta sätt.

När det gäller den fria rörligheten är en viktig fråga hur vi ska kunna öppna upp också för inresa från tredjeland. Där tycker jag att det är bra om vi kan ha en samsyn och ett likartat agerande inom EU. Detta är förvisso någonting som varje land bestämmer var för sig. Men det är bra om vi har så gemensamma regler som möjligt. Vi deltar från svensk sida ganska aktivt i de processer som pågår inom EU, också när det gäller kommissionens arbete för att ansluta vaccinbevisen i vissa tredjeländer till det system som vi har inom EU, så att de blir kompatibla med varandra.

Sedan vill jag också säga att vi har ett nära samarbete inom EU när det gäller att vidarefördela överskottsdoser till länder utanför unionen som inte alls har samma vaccinationsgrad som vi. Det är bra, tycker vi, om detta så mycket som möjligt kan ske genom de multilaterala plattformarna, som Covax. Det är verkligen en prioriterad fråga för denna regering att bidra till en mer jämlik tillgång till vaccin i världen.

Anf. 15 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tackar för informationen. Jag har en kort fråga angående det som statsrådet nämnde sist om ömsesidigt erkännande av vaccinpass. Som jag har förstått det finns det inga tredjeländer som rakt av godkänner EU:s vaccinpass, men jag kan ha fel. Jag vet att det pågår förhandlingar. Men detta verkar vara lite knepigt. Jag skulle därför vilja höra om det finns lite mer information om hur tidshorisonten ser ut och om man kan räkna med att detta kommer att komma igång i en nära framtid eller om det verkar ta längre tid. Då tänker jag framför allt på hur det är gentemot större länder som USA, Japan och så vidare som många vill resa till.

Anf. 16 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag har en fråga om något som statsrådet i och för sig utvecklade. Men jag skulle vilja be statsrådet att utveckla det ännu mer. Jag uppfattar att det är framför allt i Bulgarien och i Rumänien som konspirationsteorier kring vaccinationer har fått fäste. Det är framför allt kanske i Bulgarien som har den lägsta graden av vaccinering i EU. Statsrådet nämnde att man kommer att vidta informationskampanjer och så vidare. Men skulle statsrådet kunna vara lite mer konkret? Vilken roll kan EU spela? Vilken roll ser EU framför sig att man kan spela för att motverka den desinformation som leder till konspirationsteorier och för att informera?

Anf. 17 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Jag har en kort fråga när det gäller Rumänien och Bulgarien. Vet man med säkerhet att detta handlar om desinformation eller konspirationsteorier? Eller kan det vara så att de nationella minoriteterna i dessa länder diskrimineras? I de länder där vi vet att det finns en diskriminering av nationella minoriteter finns det också en risk att dessa länder inte erbjuder vaccin till dessa grupper.

Anf. 18 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag vill först vända mig till Ludvig Aspling. Nej, jag har inte sett någon tidtabell för när det ska vara möjligt att med hjälp av europeiska vaccintyg kunna resa till USA, Japan eller andra sådana länder. Jag är inte säker på att det är frånvaron av kompatibilitet mellan intygen som det handlar om, utan det kan finnas andra faktorer som gör att man ännu inte vill låta alltför många européer komma till exempelvis USA.

Vi har från EU:s sida verkligen försökt övertyga amerikanerna om att det är till ömsesidig nytta om vi kan återuppta utbytet i båda riktningar. Men det har funnits en obenägenhet att lyssna på det, och ännu finns det inget besked om när det kan komma en öppning där. Jag tror därför inte att det handlar om den tekniska kompatibilitetsfrågan. Det är mer ett politiskt motstånd än så länge. Det är synd, för vi hade räknat med att USA skulle öppna sig på alla möjliga fronter efter regimskiftet i januari.

Maria Nilsson och Ilona Szatmari Waldau tar båda upp Bulgarien och Rumänien. På den sista frågan har jag inget svar. Jag har inte sett någon analys av att man systematiskt missgynnar några minoriteter, men man kan misstänka det. Men jag har inte sett några belägg för detta.

Å andra sidan tror jag inte heller att det är bara desinformation och missinformation som ligger bakom dessa låga vaccinationsgrader. Det finns också en allmän misstro mot det som kommer uppifrån, grundat förstås i de gamla samhällena som fanns där. Om det då sägs uppifrån att människor nu ska gå och få något i armen som de inte riktigt vet vad det är, då är det svårare att få en tilltro till att detta är nödvändigt i länder som har haft ett auktoritärt styre. Jag tror snarare att det är där som förklaringen finns.

Vad kan då EU göra, frågar Maria Nilsson. Kommissionen har en hel del insatser. Man har en särskild arbetsgrupp för frågor om desinformation, och man har en del av sin webbplats som ger exempel på vad det är för slags tokigheter som sägs om vad vaccinet kan leda till. Men till syvende och sist måste det vara de nationella insatserna som gör skillnad på marken.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Relationen mellan EU och Storbritannien. Detta är en informationspunkt.

Anf. 20 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Vi hoppas få en uppdatering om denna relation som vi som bekant har pratat om i många år, även här i nämnden. Det är som sagt en informationspunkt, men det hindrar inte att det nog kan bli en diskussion om detta eftersom det är en viktig fråga. Den har följt oss under många år.

Jag gissar att den lägesuppdatering som vi får kommer att fokusera just på situationen på Nordirland och genomförandet av Nordirlandsprotokollet. Där är det ingen tvekan om att meningsskiljaktigheterna mellan unionen och Storbritannien har ökat under senare tid.

Den brittiska regeringen har rätt framt sagt att detta avtal, detta protokoll, måste omförhandlas, trots att de själva skrev under det för inte så länge sedan. De vill ändra de allra flesta av protokollets bestämmelser

som har att göra med handeln. De vill också ta bort EU-domstolens roll och ersätta den med ett annat slags tvistlösningsmekanism.

Sedan sägs från britternas sida att de anser att förutsättningarna är uppfyllda för att vidta de skyddsåtgärder som finns beskrivna i protokollets artikel 16.

Hittills har man inte varit beredd att gå den vägen, även om man säger att det finns grund för det. Det kan därför inte uteslutas att det kommer att tillgripas framöver. Det innebär att man själv, helt unilateralt, bestämmer sig för att göra avsteg från protokollet. Det vore naturligtvis väldigt illa.

Kommissionen som talar för EU här har förstås sagt nej till att omförhandla protokollet. I stället försöker kommissionen att hitta flexibla lösningar som inom ramen för protokollet ändå kan underlätta situationen för medborgare och företag på Nordirland som befinner sig i en knepig sits här.

Det kommer ett paket från kommissionen i början av oktober med nya åtgärder på detta område. Sedan förbereder sig kommissionen också för hur EU skulle behöva agera om det vore så att britterna väljer att aktivera denna artikel 17.

En omförhandling är alltså inte aktuell från EU:s sida. Jag menar att det verkligen finns anledning att påminna om att det inte är protokollet utan brexit, själva utträdet, som har gett upphov till de problem som har uppstått. Sedan var protokollet den lösning som vi använde och som vi var överens om, och som även Boris Johnson ställde sig bakom, för att undvika att det skulle upprättas en hård gräns mellan Nordirland och republiken Irland. Detta protokoll ger Nordirland tillträde till hela EU:s marknad, en del av inre marknaden helt enkelt. Men det ger också Nordirland skyldigheter att se till att man följer relevanta EU-regelverk, inklusive att tillämpa den tullkodex som vi har.

Men det är klart att vi måste arbeta gemensamt för att kunna lösa den konflikt som vi har nu. Vi måste i alla fall försöka minimera konsekvenserna av den. Det förutsätter en dialog med britterna och något slags samarbete.

Det kan alltså mycket väl bli en diskussion på rådets möte om hur EU bör agera framöver. Jag menar att vi från svensk sida i så fall ska stödja kommissionens ansträngningar att hitta flexibla lösningar inom ramen för protokollet som gör att vi kan fortsätta att undvika att det blir en hård gräns mellan Irland och Nordirland men att vi också måste värna den inre marknadens integritet och samtidigt förstås underlätta situationen för medborgare och företag på Nordirland. Den långsiktiga målsättningen måste vara att vi ska få en stabil och positiv relation med Storbritannien. Där är vi tyvärr inte i dag.

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Lagstiftningsplanering. Vi delar upp den i 7 a, Kommissionens årliga framsynsrapport och 7 b, Avsiktsförklaringen. Vi börjar med 7 a. Detta är en informations- och diskussionspunkt.

Herr ordförande! Dessa årliga framsynsrapporter är en del av kommissionens arbete och inkluderas i det som kallas för kommissionens strategiska framsyn, som syftar till att förbättra beslutsunderlaget för åtgärder och beslut framöver. Det kan också ge möjlighet till en mer gemensam utgångspunkt för framtidsvisionerna inom EU.

Ämnet för denna rapport, och det är bara den andra i ordningen, är alltså öppen strategisk autonomi – eller som det uttrycks i rubriken: att förbättra EU:s långsiktiga kapacitet och handlingsfrihet. Vi hade redan i samband med det informella EU-ministermötet i Portugal i maj en diskussion som väl gav kommissionen lite vägledning inför arbetet med den här rapporten.

Vi har ju pratat många gånger också här i nämnden om uttrycket ”strategiska autonomier” och hur viktigt det är att vi, när vi talar om att stärka vår egen beredskap på olika områden, fortfarande har en öppenhet gentemot omvärlden. Det är helt avgörande för vår egen välfärd och utvecklingen av våra ekonomier. Jag tycker att det var glädjande att det var många vid det informella EU-mötet i maj som strök under hur grundläggande öppenheten är och hur väl den har tjänat oss.

Jag vill dock också säga att det finns andra röster, även från stora medlemsstater, som är mer benägna att tala om den autonomiska delen och inte vill ha med ordet ”öppen” så ofta. Men vår bedömning är att den viktiga grundtonen om öppenheten speglas ganska väl i den här rapportens utgångspunkter. De överensstämmer också med en mer allmän nyansering av den här diskussionen om hela konceptet strategisk autonomi.

Rapporten är späckad med fakta och olika bedömningar, och vi har ännu inte hunnit analysera den i grunden i Regeringskansliet. En iakttagelse här är väl att det är mer av en nulägesbild, alltså en beskrivning av situationen just nu, än en regelrätt framsynsrapport där man resonerar kring hur det kommer att se ut framöver. En annan fundering är att rapporten talar ganska tyst om de problem vi ändå har i Europeiska unionen. Jag ska inte säga att det är en glädjereport, men det är ändå mer fokus på det som kan göras och mindre på det som är problematiskt för oss.

Vi får se vid mötet hur rapporten kommer att presenteras av vice ordförande Šefčovič; det är han som ansvarar för kommissionens arbete här. Jag tror inte att det blir någon omfattande diskussion om den här ganska tekniska och teoretiska rapporten, men blir det så kommer jag förstås att i mer allmänna termer åter ta upp det här med öppenheten som en väldigt viktig utgångspunkt från svensk sida.

Herr ordförande! Nu är jag i alla fall på rätt punkt, så det känns ju skönt.

För Moderaternas räkning tycker vi att det som statsrådet berättar om vikten av att regeringen trycker på för ett öppet EU är bra. Det är verkligen angeläget att vi inte sluter oss, för blir vi ett slutet EU blir det inte bra. Behovet av handel är väldigt stort för Sverige och andra allierade. Jag ville alltså bara uttrycka vårt stöd för den öppenheten och för det som statsrådet berättade.

Anf. 24 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Herr ordförande! Tack för genomgången, statsrådet!

Det finns vissa saker i detta som jag reagerar på. Bland annat tycker jag att det som står om utfasning av fossila bränslen är lite svagt och skulle kunna vara skarpare. När vi pratar om att förbättra säkerhets- och försvarskapacitet tycker jag också att vi behöver stoppa EU:s militarisering.

Jag tänker att jag lämnar de synpunkterna här inför att statsrådet ska diskutera frågorna, men jag kommer att återkomma till liknande frågor när vi pratar om avsiktsförklaringen.

Anf. 25 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag noterar vad Ilona Szatmari Waldau säger och ser fram emot diskussionen om dessa frågor under nästa dagordningspunkt. Till Alexandra Anstrell säger jag: Tack för stödet!

Jag vill också, bara som en illustration av hur galet en del av tankegångarna kan gå, nämna de beslut som nu är förestående från kommissionens sida om ytterligare förlängda exportrestriktioner för vaccin från EU. Det är en väldigt märklig situation, tycker jag, bland annat eftersom vi har ett så stort överskott av vaccin i Europa – och även för att vi vet att vaccin inte är någonting som uppstår av sig självt här i Europa. Vi har visserligen stora producenter och är mycket glada över att kommissionen har satsat så mycket pengar på utveckling av och produktionskapacitet för vaccin, men innan ett vaccin är färdigt kommer det, som det stod i tidningen häromdagen, att passera 28 olika landsgränser.

Att tro att man på något sätt skulle kunna avgränsa Europa till något slags eget paradiset där vi kan fixa allting själva är så koko som det kan bli, om jag får uttrycka mig så rakt på sak.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Tack för de kommentarerna och förtydligandena, statsrådet! Vi är glada för dem. Detta är både en informationspunkt och en diskussionspunkt. Vi noterar och tackar informationen och konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går över till dagordningspunkt 7 b, Avsiktsförklaringen. Det är också en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 27 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det är ju så att ordföranden i kommissionen – nu Ursula von der Leyen – varje år håller ett tal om tillståndet i nationen, vilket hon gjorde i onsdags. Samtidigt skickade kommissionen en avsiktsförklaring till EU-parlamentet och rådet om vad man har tänkt göra framöver.

Jag menar att talet, efter ett och ett halvt år i en pandemisituation, var ett rätt framåtblickande och positivt tal med mycket energi i. Vi har tillsammans på kort tid kunnat komma ur detta och lite grann komma över på den andra sidan genom framtagandet av vaccin, genom att vidarefördela doser till andra länder och genom att satsa ordentligt på ekonomisk återhämtning.

Ursula von der Leyen påminde också om flera viktiga strategier som det nu gäller att ta tag i. Det handlar om klimatarbetet och miljöarbetet, vilket är väldigt viktigt, och om de digitala frågorna. Även

migrationspakten återstår verkligen att komma överens om, liksom vad vi kan göra på hälsoområdet och så vidare. Mycket av det här som har presenterats ligger i linje med svenska intressen, men det är mycket viktigt att vi också noga granskar varje enskilt förslag. Det finns nämligen en hel del – eller kanske inte en hel del, men ändå flera – viktiga punkter i en del av dessa förslag som inte är apolitiska från en svensk utgångspunkt. Det gäller det förstås att se upp med.

Jag tyckte att det var särskilt bra att Ursula von der Leyen talade så tydligt om rättsstatsprincipen och vikten av att skydda EU-budgeten. Om jag får säga så till nämnden tycker jag mig de senaste veckorna ha märkt ett ökat engagemang och en ökad aktivitet från kommissionens sida när det gäller just rättsstatsfrågorna. Ganska typiskt var att man häromveckan förklarade att man nu går till EU-domstolen för att få ett beslut om böter för Polen så länge de inte genomför de beslut EU-domstolen har fattat.

Därefter gick kommissionären Reynders ut och sa att det visserligen är domstolen som ska bestämma hur stora böterna ska bli men att han för sin del tyckte att det kunde handla om 1 miljon euro per dag. 10 miljoner kronor per dag – det blir pengar, det, och ganska snart. Att money talks, som de säger, kanske alltså är något som funkar också i det här sammanhanget. Vi får se!

De förslag som läggs fram i avsiktsförklaringen bottnar i flera fall i strategier som kommissionen har lagt fram tidigare. När det gäller de förslag som är listade här kommer de med stor sannolikhet att ligga på bordet också 2023, under det svenska ordförandeskapet. Därför är det angeläget att ha i åtanke att den regering som efter valet nästa år har svenska folkets förtroende kommer att behöva driva de här frågorna framåt, i hela unionens intresse.

Som svar till Alexandra Anstrell vill jag dock säga att det inte betyder att vi inte redan nu, i den fas som vi är inne i, är med och påverkar så mycket vi kan för att de svenska intressena ska bli tillgodosedda. Sedan ska de som sitter i ordförandestolen naturligtvis se till hela unionens intressen, men nu är vi inne i påverkansfasen. Då gäller det att få det så svenskt som möjligt, om jag får säga så.

Utöver de förslag som är aviserade här skulle jag väl säga att det finns tre områden där jag tycker att kommissionen skulle kunna göra lite mer.

Det första området är brottsbekämpning och säkerhet. Kriminellas tillgång till explosiva ämnen, pyroteknik och olagliga skjutvapen behöver verkligen begränsas – det vet alla som följer de svenska nyheterna – och här behöver lagstiftningen ses över på europeisk nivå. Det handlar till exempel om att ta initiativ till att säkra att vi får effektiv tillgång till information om elektroniska kommunikationer i brottsbekämpningen. Tillgång till lagrade kommunikationsdata kan också vara avgörande när det gäller att bekämpa grov brottslighet; det har vi ju sett exempel på i närtid från den franska polisen.

Jag tycker att det är glädjande att se i avsiktsförklaringen att kommissionen nu tänker lägga fram ett initiativ som handlar om att överföra lagföring mellan EU:s medlemsstater. Det är någonting som kan vara ett viktigt bidrag till att göra bekämpningen av den organiserade brottsligheten ännu bättre.

Det andra området jag skulle vilja se mer av handlar om den inre marknaden. EU behöver ju stärka sin konkurrenskraft, och den reviderade

industristrategi som lades fram av kommissionen i våras visar var vi behöver göra särskilda ansträngningar. Det handlar inte minst om tjänstesektorn, där vi måste se att vi har en väldigt stor tillväxtpotential. Det gäller också handelsfrågorna, där Sverige som bekant ligger väl till. Vi skulle gärna se en handlingsplan för initiativ för just tjänstehandeln.

Det tredje området jag skulle vilja ha med lite mer av är infrastruktur. Vi har ju redan sett flera förslag när det gäller klimatområdet i Fit for 55-paketet som kom i somras, men man skulle kunna komplettera det med till exempel initiativ gällande elektrifiering av vägtransporter och kanske gällande att ha en gemensam standard för elvägar, som ju kommer mer och mer runt om i Europa. Ett annat område jag har hört skulle kunna vara bra att utveckla är sjöfartssidan och att få en mer standardiserad laddinfrastruktur för eldrivna fartyg.

När det gäller de enskilda förslagen i avsiktsförklaringen kommer regeringen som sagt naturligtvis att återkomma till riksdagen under varje enskild punkt, för samråd inför beslut om dem.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Då har förste vice ordförande Annika Carlsson, Centerpartiet, begärt ordet. Jag ska först rikta ett varmt tack till dig, Annika, för fantastiskt goda bakverk – kejsarkronorna! Det har varit en diskussionspunkt i den digitala världen, vill jag upplysa statsrådet om. Det var alltså en väldigt bra start på detta fysiska möte.

Anf. 29 ANNIKA CARLSSON (C):

Tack, herr ordförande! Jag kände att jag, med tanke på hur många gånger jag har pratat om dessa fantastiska bakverk, måste ha med dem hit så att kollegorna får smaka på dem. Jag hoppas att det smakade bra!

Tack så mycket för genomgången inför den här punkten, statsrådet! I mycket tycker vi att det regeringen trycker på för är väldigt värdefullt.

Den inre marknaden var något som nästan havererade förra våren, kopplat till pandemin. Vårt förtroende för varandra eroderades i samband med det, och det är oerhört viktigt att vi kommer tillbaka där. Vi behöver inte bara återkomma till ett förtroendefullt samarbete när det gäller dessa frågor, utan vi behöver även förstärka det arbetet. Det är alltså välkommet att det finns extra tryck på detta.

Det finns också tidigare allianser om Digital Single Market, Frontrunners och andra allianser med EU-länder som vi tycker skulle utvecklas och höjas på den svenska agendan. Jag tänker även att EU:s inre marknad borde vara ett naturligt fokus inför Sveriges ordförandeskap. Vi har varit drivande i de här frågorna hela vägen, och vi ser att vi är ett av de länder som försöker bevaka att man inte tappar det öppna – det som har byggt EU starkt och som även framöver kommer att vara viktiga positioner för att kunna fortsätta bygga oss starka. Det jag funderar på är om regeringen för några diskussioner med EU-kommissionen om att öka fokus på den inre marknaden när vi nu återstartar den europeiska ekonomin.

Sedan måste jag bara säga, apropå att det nu pratas om böter för Polen, att det någonstans är ett vägval som gjorts. Vi har bytt strategi där man tidigare försökte tysta ned och inte ta konflikterna. Vi satte in detta som krav när vi antog budgeten förra året, liksom i den diskussion som var i

våras med statsministrarna. Kommissionen för nu en helt annan position, och jag tror att det är helt nödvändigt att skruva upp tonen i detta. Det är alltså oerhört välkommet. Det är bara att backa upp och fortsätta ställa krav på att vi ska markera att de grundläggande värden som EU bygger på faktiskt gäller för alla medlemsländer.

2021/22:1
17 september

Anf. 30 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Tack för genomgången, statsrådet! Jag lovade ju att återkomma under den här punkten.

Jag kan konstatera att det i mina och Vänsterpartiets ögon var för lite fokus på klimat i avsiktsförklaringen och i EU-kommissionens ordförandes anförande. Det talades mycket om klimat, men från Vänsterpartiets sida tycker vi ju att EU:s klimatstrategi är alldeles för svag och att man behöver komma fram till klimatneutralitet mycket snabbare än vad EU har som mål. Vi tycker också att man kunde ha pratat mer om demokrati, och vaccinträffvisa nämndes nog inte alls. Det var också alldeles för mycket fokus på militariseringen av EU.

Av det skälet skulle jag vilja föreslå att regeringens ståndpunkt får ytterligare några punkter som handlar om att kommissionen måste lägga fram betydligt starkare förslag när det gäller klimatet. Vi har ett klimatnödläge, och vi måste verkligen komma framåt mycket fortare än vad som föreslås.

Vi behöver prata betydligt mer om vaccinträffvisan och hur det ser ut i hela världen. Det är positivt att statsrådet talar om att vi inte kan prata bara om den egna marknaden och de egna gränserna utan måste titta även utanför. Men det måste vi göra mycket mer också när det gäller vaccinfrågan och covid-19.

EU behöver även bli mycket starkare när det gäller demokratifrågorna.

Slutligen har vi försvarsindustrin, som jag tog upp. Man pratar nu om subventioner till vapenindustrin och försvarsindustrin. Det menar Vänsterpartiet att Sverige verkligen måste motsätta sig. Vi måste också motsätta oss den framväxt av en gemensam armé eller den militarisering inom EU som tar nya steg nästan varje dag. Det är något som Sverige måste säga nej till.

Det är mina förslag på tillägg till den svenska ståndpunkten.

Anf. 31 ROBERT HALEF (KD):

Ordförande! Jag vill tacka statsrådet för både information om och redogörelse för regeringens ståndpunkt vad gäller dagordningspunkt 7 b, Avsiktsförklaringen. Texten om att bekämpa brottslighet, som delvis lästes upp av statsrådet, är jättebra. Men jag saknar ordet droghandel. Det finns olika varianter av kriminalitet, men den största delen av dagens grova kriminalitet är relaterad till droghandel. Jag föreslår därför att det på den andra raden ska stå: Det handlar bland annat om att kriminellas tillgång till explosiver, pyroteknik och olagliga skjutvapen samt droger behöver begränsas.

Det skulle även inkludera att man står emot och vill bekämpa droghandeln. Jag saknar ordet droghandel i ståndpunkten. Om vi tittar på situationen i Sverige i dag är det den marknaden de grovt kriminella slåss om.

Anf. 32 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr ordförande! Det känns bra att statsrådet var inne på att försöka vara tydlig med att frågorna för Sverige kommer att hållas högt. Det uppskattas. Jag tänker speciellt på skogen, energin, arbetsmarknadsfrågorna och migrationen, som är viktiga frågor för oss.

Det är också bra att vi kan läsa att regeringen uttrycker att det är särskilt önskvärt att driva att förslag tas fram gällande brottsbekämpning. Det är en av Moderaternas prioriterade frågor. Kan vi kanske få lite mer specificerat vad statsrådet tänker att Sverige ska trycka på för där?

Anf. 33 CAMILLA HANSÉN (MP):

Flera viktiga saker har redan nämnts om att prioritera klimatarbetet. Det är förslag inom nya viktiga områden. Det gäller till exempel att komplettera med nytt initiativ för elektrifiering inom Fit for 55. Det är bra.

Men vi måste också komma ihåg att alltid, vid varje tillfälle det går, lyfta upp den stora krisen: klimatkrisen. Jag hoppas att det kommer att göras.

Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Statsrådet! Sverigedemokraterna välkomnar i grunden det fokus som regeringen har lagt på brottsbekämpning, gränsöverskridande brottslighet, inre marknaden och hela Fit for 55-paketet, som berör väldigt mycket.

Statsrådet har lyft fram det såväl positiva som negativa med att Sverige tar över ordförandeskapet. Det understryker vikten av att vi bygger allianser i det här skedet. Jag hoppas att regeringen kommer att arbeta ännu mer intensivt med det framöver.

Vi har ju nu en diskussion i miljö- och jordbruksutskottet om hur regeringen har arbetat med skogsfrågan. Mitt parti hoppas att regeringen kan växla upp just vad gäller de svenska prioriteringarna inom ramen för Fit for 55.

Det finns en aspekt som vi saknar lite, som man skulle kunna gå in lite mer i detalj på, när det gäller Fit for 55. Det gäller situationen vi har i EU redan nu, under hösten och kanske kommer att se hela vintern när det gäller elpriserna. Jag antar att det kommer att bli en allt större fråga på EU-området. Kommissionen har inte presenterat att man ska justera någonting vad gäller detta. Den signal som senast sändes ut var att länderna själva, genom sina egna statsbudgetar, ska sänka skatter och annat för att kompensera för de skenande elpriserna.

Hur ser regeringen på oron för att strypningen av tilldelningen av rätter i utsläppshandelssystemet ska leda till en ny verklighet vad gäller höga elpriser i Europa? Vi känner redan nu av det i Sverige. Det beror bland annat på vattenmagasinen men också på just bristen på gas i EU i dag. Det är trångt på gasmarknaden. Och det är en följd av att man styr över produktion från kol till gas. Det har att göra med EU-policyer som driver fram ett högre elpris.

Hur ska man möta de utmaningarna? Är det länderna som ska kompensera detta genom lägre skatter och på det sättet få minskade inkomster i statsbudgetarna, eller behövs det några förändringar på EU-nivå här?

Anf. 35 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Vi i Liberalerna ställer oss också bakom de inriktningar som regeringen har redovisat och även de områden som man särskilt vill lyfta fram.

Vi har länge drivit förslaget om ett europeiskt FBI. Det har vi ju inte fått något gehör för. Men här kretsar det lite kring hur detta ska ske. Jag skulle vilja att statsrådet resonerar lite om ett europeiskt FBI ändå inte vore en god idé.

Vi ställer oss naturligtvis helt bakom ett fördjupat samarbete om klimat. Här lyfter man särskilt fram infrastruktur och elektrifiering. Det stöder vi till 100 procent. För det krävs el. Precis som tidigare talare har varit inne på kommer ren el framför allt från kärnkraft. I den frågan, hur man ser på kärnkraft, har vi också olika åsikter. Hur kommer regeringen att resonera där? Varifrån ska elen komma?

Anf. 36 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag börjar med att svara Annika Qarlsson. Jag tackar förstås för stödet för våra ansträngningar för att ytterligare driva på för att förstärka den inre marknaden.

Jag ska inte föregripa de beslut som så småningom ska fattas om vad som ska bli de svenska prioriteringarna inför och under vårt ordförandeskap. Men jag skulle bli väldigt förvånad om inte den inre marknaden satt i högsätet också där.

När det gäller hur vi diskuterar det med kommissionen tar vi framför allt upp det fokus som vi tycker att man ska lägga på tjänstehandeln som nummer ett i de kontakterna för närvarande. Där hoppas vi att kommissionen nu ska kunna presentera lite mer.

Jag håller med om att det är nödvändigt att höja tonen i förhållande till Polen, Ungern och andra länder som kan vara aktuella när det gäller att se till att de grundläggande värderingarna följs. Det var spännande att höra häromdagen att även om den lagstiftning om konditionaliteten som Annika Qarlsson hänvisar till nu är föremål för prövning i EU-domstolen – hurvida den är i överensstämmelse med fördraget eller inte – och det kan dröja ett tag till innan EU-domstolen säger vad den tycker är det inte omöjligt att kommissionen redan om ett par veckor lägger de första ärendena på bordet för hantering, så snart man vet att det är en laglig process. Det är väldigt bra att man inte sitter med armarna i kors och väntar på domstolen, utan man gör det arbete som kan göras redan nu. Själva mekanismen gäller faktiskt redan från den 1 januari i år.

Till Ilona Szatmari Waldau vill jag säga att det på klimatsidan finns en del i avsiktsförklaringen, den allra första punkten, om en europeisk grön giv. Det finns redan sedan i somras en lång rad förslag i Fit for 55-paketet och anhängande med skogsstrategin och så vidare.

Det är bra. Men jag delar uppfattningen att det inte alls är säkert att det är tillräckligt. Jag tror inte, är i alla fall inte övertygad om, att vi kommer att klara att nå målen om minst 55 procent till 2030 eller om det ens är tillräckligt att sätta det målet för att nå det som vi ska nå till 2050, om det ens är tillräckligt. De rapporter från IPCC vi såg i somras visar att det är en ännu större urgency här.

Jag kan inte se att det är särskilt stort fokus på militariseringen av EU i avsiktsförklaringen. Regeringen har ingenting emot samarbeten på

försvarsområdet. Men vi är väldigt noga med att betona att när man talar om samarbeten på försvarsområdet får det inte leda till att man börjar resonera om ett gemensamt europeiskt försvar. En EU-armé är vi bestämda motståndare till.

Ilona Szatmari Waldau säger att det hade kunnat vara mer om vaccinnrättvisa. Jag tycker att von der Leyen var ganska tydlig i sitt tal med att EU måste göra mer för att bistå Afrika när det gäller att få kapacitet för vaccinationer. Vi har redan lovat 250 miljoner doser. Och hon sa i talet att hon kommer att lägga ytterligare 200 miljoner doser till det som EU ska göra gemensamt. Och till det kommer det som varje medlemsstat själv gör.

Jag är inte heller för några subventioner till vapenindustrin. Jag tror inte att det finns några förslag om det i den här avsiktsförklaringen. Att vi alla kan tjäna på det samarbete som finns mellan försvarsindustrin och de olika europeiska länderna är dock en annan sak.

Till Robert Halef vill jag säga att det är helt rätt att droghandeln är en del av detta. Jag lägger själv in det; när vi talar om brottsbekämpning gäller det inte minst att hantera den illegala droghandeln.

Jag var för en dryg vecka sedan på besök på Europol i Haag och fick en ordentlig dragning av vad man hade fått fram genom de 140 miljoner meddelanden som laddats upp från Encrochattelefonerna. Det är en fantastisk mängd. Man har inte gått igenom alltihop än, men det man sa att man särskilt hade lagt märke till när man fick läsa vad de här gangstrarna sa och skrev till varandra var vilken otroligt stark länk det finns mellan vapenhandeln och droghandeln. De vapen vi har och som många lider av i vårt land finns i själva verket här till följd av att vi har en mycket mer omfattande droghandel. De droger som tidigare i stor omfattning gick från Sydamerika till Nordamerika går nu i ännu högre grad till Europa. Det finns en växande marknad och växande efterfrågan i vår världsdel.

Detta måste vi ta på allvar. Jag håller helt med om det. Även om det inte står i själva i utkastet till kommenterad dagordning är det verkligen något som jag tar med mig i den diskussionen.

Alexandra Anstrell frågar vad vi ska trycka på i fråga om brottsbekämpningen. Droghandeln är ett bra exempel på sådant som vi ska trycka på att vi måste få större möjligheter att hantera gemensamt.

Annars är det, precis som jag sa, att få bättre tillgång till information om elektroniska kommunikationer och lagrade kommunikationsdata men även att få bättre kontroll över hur kriminella får tillgång till sprängmedel och andra vapenslag.

Jag kan bara hålla med Camilla Hansén. Det är klart att vi ska lyfta fram klimatkrisen. Det är den stora existentiella frågan, som ligger framför oss. I Fit for 55-paketet har vi nu en bra grund för att resonera om det.

Vi kan tycka att det inte är tillräckligt. Men då vill jag också varna för att det finns länder som tycker att det här går alldeles för långt. Det gäller att få den samsyn och gemenskap och samla en god majoritet som kan göra skillnad. Där är vi inte riktigt ännu.

Martin Kinnunen talar om att växla upp allianser. Jag håller med om det. Jag var själv i miljö- och jordbruksutskottet i går och pratade lite grann om ett specifikt ärende, men jag vet inte riktigt hur det utföll. I grunden är det dock riktigt att vi ska göra saker och ting ihop med andra länder för att få resultat på marken.

Jag vill nämna ett exempel som jag vet har satt lite avtryck i Bryssel. Det var när vår finansminister tillsammans med sju andra skrev ett brev i anslutning till Ekofinmötet i slutet av förra veckan om nödvändigheten av att vi går tillbaka till ordning och reda i EU:s regelverk när det gäller ekonomisk politik, att vi inte ska tillåta oss statsstöd hur som helst och hipp som happ och att vi verkligen ska hålla fast vid de föreskrifter som finns om hur stor skuldsättning ett land får ägna sig åt. Detta tycker jag är rätt.

2021/22:1
17 september

När det gäller elpriset tror jag att det finns en insikt om att en hel del av de insatser som behöver göras på klimatområdet verkligen kommer att orsaka debatt och oro och kanske till och med frustration och ilska. Kanske hör drastiskt höjda elpriser dit. Drastiskt höjda bensinpriser hör säkert också dit.

Jag vet att kommissionen har resonerat om något som jag inte har så stor aptit för själv, och det är att man ska inrätta ytterligare en fond. Climate Social Fund tror jag att de kallar den, och där ska man avsätta ett antal miljarder euro för att kompensera dem som drabbas på det här sättet. Det kanske är klokt, men jag tycker inte att det är klokt att nu, bara något år efter det att vi har kommit överens om EU:s långtidsbudget, lägga på ytterligare en fond som ska finansieras med ytterligare avgifter från medlemsstaterna. Vi får nog se om vi ska ta de pengarna från det som redan finns i budgeten i övrigt.

Till sist, till Maria Nilsson om varför vi inte har ett europeiskt FBI: Vad är ett europeiskt FBI? Är det en situation där det på brottsplatserna dyker upp ett antal personer som har jackor där det inte står FBI på ryggen utan kanske EBI eller något sådant och som säger ”Nu tar vi över den här undersökningen”? Jag är inte säker på att vi är redo för det. Vi har inte den typen av gemensamt tänkande på rättsområdet i Europa, men detta hindrar inte att vi ska ha ett mycket starkare europeiskt samarbete.

Det som jag tog med mig från Europolbesöket i förra veckan var vilka enorma möjligheter det finns att faktiskt bistå varandra. Jag var på ett studiebesök på Åklagarmyndigheten i början av denna vecka och fick höra hur de jobbar ihop med inte minst den spanska polisen. De satt liksom nästan i telefon med varandra och sa ”Nu har vi fått en häktningsframställning, och nu har domstolen här i Stockholm beslutat sig”, och en minut efteråt kunde den spanska polisen gripa en person som var häktad i sin utevaro på gatan i Madrid. Det är ett bra samarbete. Jag tror att vi kan göra mer där innan vi går över till EBI eller vad det nu skulle heta på engelska.

Anf. 37 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 8, Konferensen om Europas framtid. Det är en informations- och diskussionspunkt.

Anf. 38 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Vi räknar med att det slovenska ordförandeskapet kommer att informera om hur arbetet med framtidskonferensen går vidare på europeisk nivå. Just i dag börjar de första europeiska medborgarpanelerna att resonera, och de väntas fortsätta under de tre kommande helgerna i september och oktober. Syftet är att samla 800 medborgare från alla EU-länder som förutsättningslöst ska diskutera EU:s framtid utifrån de inlägg och idéer som redan har presenterats på konferensens digitala plattform. Det är ett experiment som vi aldrig har gjort förut, och det ska bli spännande att se hur det utfaller.

Diskussionerna i de fyra medborgarpanelerna ska sedan vara utgångspunkten för den andra plenarförsamling som konferensen har i

slutet av oktober, då man ska ta detta vidare. Upplägget för den är inte heller riktigt klart ännu. Det är ungefär 450 personer som ska delta, och man kommer också att tillsätta några arbetsgrupper för att föra arbetet vidare. Där är det nu Frankrike som har ett av ordförandeskapen i sin egenskap av kommande ordförande i unionen, och Sverige kommer att ta över efter Frankrike under nästa vår.

Jag har sagt förut här i nämnden att jag tycker att organiserandet av framtidskonferensen på europeisk nivå har blivit väldigt komplext och dessutom väldigt tidskrävande. Mycket energi har gått åt till byråkrati och organisation, inte så mycket till politik vad gäller substans. Jag tänker upprepa vid diskussionen att arrangemanget behöver organiseras på ett sätt som gör att det fortsätter att vara en övning som utgår från medborgarnas behov och framför allt att det inte blir en institutionell dragkamp eller diskussioner om vem som har kompetens för vad.

Det blir också en utmaning framöver att tolka resultaten från alla diskussioner och allt som har rapporterats in till den digitala plattformen. Det är tusentals inlägg som har gjorts. Hur ska man kunna få något slags klok analys av detta? Det är inte riktigt givet hur det ska ske.

Jag tycker själv, som jag sa tidigare i dag, att det allra viktigaste med konferensen är att öka engagemanget i respektive medlemsstat, att vi får igång mer nationell diskussion och fler evenemang där man diskuterar EU-frågor runt om i våra länder och framför allt att vi når sådana personer som inte till vardags ägnar sig åt EU, går på seminarier eller läser Europaportalen eller vad det nu kan vara.

Jag menar att en viktig uppgift här för mig och för många andra i vårt land är att uppmuntra och uppmuntra till aktivitet och deltagande, också i den digitala plattformen så att det även där framträder svenska röster, men framför allt att vi får en bra diskussion här på hemmaplan. Jag tänker fortsätta att resa med Demokratistugan och med mina skolbesök, som jag gör ganska ofta, och samtala om framtidens EU. Jag hoppas att många här i parlamentet gör detsamma. Det ger verkligen ett mervärde i tillvaron att få chansen att vara ute bland våra egna medborgare och resonera om det som ligger en varmt om hjärtat.

Anf. 39 CAMILLA HANSÉN (MP):

Ordförande! Det här är kanske mer rätt plats i dagordningen för lite resonemang.

Jag håller med om precis allt som statsrådet säger, men min egen upplevelse är att det kanske inte direkt har blivit en jättestor folkrörelse i Sverige och kanske inte i något annat EU-land heller. Detta bekymrar mig lite, för risken är att man efter en sådan satsning konstaterar att det blev mest byråkrati och sedan gnabb mellan olika EU-institutioner om vem som skulle göra vad. Och om det är något som är ointressant för medborgarna är det just sådant.

En sak som jag funderar på är den parlamentariska anknytningen till framtidskonferensen. Det är fyra parlamentariker från riksdagen, två från Socialdemokraterna och två från Moderaterna, tror jag. Om man tänker sig att de har ansvaret för att driva engagemanget för vårt parlament blir det kanske svårt och lite tungrovt. Jag vet inte riktigt vad vi ska göra, men statsrådet får kanske fundera på ett Tiktokkonto eller något för att visa upp sina skolbesök för den unga målgruppen.

Skämt åsido känns det som att det saknas något här som faktiskt väcker ett medborgarengagemang. Detta är inte ett ansvar bara för statsrådet eller för fyra parlamentariker från riksdagen, kan jag tycka, utan det är faktiskt allas vårt ansvar som riksdagsledamöter att uppmuntra medborgardialog. Men hur gör vi det? Jag skulle gärna höra resonemang om hur vi kan vara kreativa i detta. Jag vill säga att Tiktok inte var ett skarpt förslag, statsrådet.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar Camilla Hansén för att Tiktok inte var ett skarpt förslag.

Anf. 41 IDA DROUGGE (M):

Som statsrådet själv var inne på och Camilla Hansén också tidigare har vi nått av information i utskotten om att det inte direkt deltog några medborgare på det senaste mötet, som var det första som ägde rum.

Min fråga till statsrådet, som fortsätter på temat om ordförandeskapet, är om han har reflekterat något kring om andra länder har reflekterat över detta och om man har börjat fundera på vad man kan göra för att det inte ska upprepas och för att det ska bli bättre, utöver det som statsrådet har presenterat att han själv och regeringen vill göra.

Anf. 42 LUDVIG ASPLING (SD):

Jag tror att problemet ligger lite i sakens natur. Lagstiftningsprocessen i EU är extremt krånglig, och dessutom sker den i många fall bakom lyckta dörrar i trilogsamtal och så vidare. Jag tror inte att det i alla lägen finns en ärlig avsikt att förklara för människor hur EU fungerar, för ju mer insikt man får angående vissa delar av hur unionen funkar, ju mer skeptisk blir man till att lämna över mer kompetens. Det var det första.

Det andra jag tänkte höra om är skolbesöken. Vi har inte fått någon inbjudan att delta i några skolbesök, vad jag vet. Som jag har förstått det är det två ledamöter från Moderaterna och från Socialdemokraterna som deltar. Jag undrar lite kort: Hur rimmar det med tanken att ha en dialog om man bara har ledamöter från S&D-gruppen och EPP-gruppen, som är den grupp som styr? Varför har inte oppositionen getts möjlighet att delta?

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

För sakens skull vill jag meddela att skolbesöken är något som regeringen hanterar. När det gäller nomineringarna hit är det talmannen som har nominerat Moderaterna och Socialdemokraterna. Det är alltså två skilda frågor.

Anf. 44 ILONA SZATMARI WALDAU (V):

Ordförande! Jag tycker att det är en väldigt intressant diskussion vi hör om framtidskonferensen just nu och vill därför påminna om att Vänsterpartiet menade att Sverige skulle säga nej till framtidskonferensen när den diskuterades initialt just av de skäl som vi nu sitter och diskuterar. Vi har valt att inte anmäla avvikande mening i senare diskussioner när det väl har diskuterats, men inför detta varnade vi för just det här och sa att erfarenheterna visar att den typen av konferenser inte blir särskilt demokratiska utan i stället byråkratiska.

Anf. 45 MARTIN KINNUNEN (SD):

Lite på samma tema som fördes fram av föregående talare vill jag säga att vi har anmält avvikande mening tidigare, men den är kanske inte så relevant nu.

Det handlar i grunden om att vi betraktar det som att man använder medborgardialogerna som ett verktyg för att ge stöd åt de prioriteringar som redan finns. Detta är uppenbart, till exempel i regeringens tidigare ståndpunkt, där det stod: "Framtidskonferensens medborgardialoger borde kunna vara ett verktyg för kommissionen för att ge ytterligare stöd för och förankra hur prioriteringarna i den strategiska agendan genomförs på bästa sätt." Det är en uppenbar motstridighet i detta, det vill säga att medborgardialogerna endast är till för att bekräfta de prioriteringar som redan beslutats i agendan. Det är detta som Sverigedemokraternas tidigare avvikande mening har grundat sig i. Jag ville bara inflika det.

Anf. 46 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Flera av de frågor som reses är egentligen svåra.

Camilla Hansén frågade hur vi kan göra. Vi kan ju inte göra allt själva, vare sig vi som sitter vid det här bordet eller övriga regeringen eller riksdagen, utan vi måste verka genom andra. Det är väldigt svårt att få igång en folkrörelse uppifrån, om jag säger så, men man kan göra saker och ting för att stimulera aktivitet på det lokala planet, tänker jag.

De sakråd som jag haft har haft till syfte att få lite fart på sådant tänkande och stimulera den typen av idéer. Vi har sett några saker som har hänt redan nu. Det planeras en stor EU-dag i Lund med en massa lokala aktiviteter, har jag hört, och detta tycker jag låter lovande. Det finns andra organisationer som har liknande initiativ, vet jag, och min önskan är förstås att vi kunde ha mycket mer av detta.

Jag har inget emot att man använder sociala medier, kanske inte Tiktok. Jag försöker själv på Instagram att visa så mycket jag kan av vad jag håller på med på det här sättet och tänker fortsätta med det framöver.

Det är också som Ida Drougge frågar: Hur ska vi få in fler medborgare? Det var ju närmast skandalöst i det första plenumet, där det knappt var några alls som representerade den kategorin fast det ändå var detta som diskussionen skulle handla om. Där satt regeringsföreträdare, där satt man från de nationella parlamenten, där satt Europaparlamentariker och där satt olika regionkommittéer och representanter, men medborgare lyste med sin frånvaro.

Så får det inte vara framöver, och det var flera av oss som sa ifrån om det ordentligt. Det kommer att bli bättre, tror jag. Speciellt de här medborgardialogerna som börjar i dag kommer att engagera folk.

Sedan har jag ställt frågor om hur katten de här 800 har valts ut, och det har jag inte fått något bra svar på ännu. Hur kan man veta att det är något slags representativitet? De har ju sagt att de ska representera inte bara män och kvinnor utan också unga och gamla, det ska vara socioekonomiskt likformat och så vidare. Hur gör man det? Då säger de att det finns en firma som sköter som heter Kantar. Det är möjligt att det är ett skickligt företag, men jag skulle vilja se det där innan jag är helt övertygad.

Ludvig Aspling frågade om skolbesöken. Bara så att det inte är något missförstånd: De skolbesök som jag har talat om som jag själv gör har jag

tagit initiativ till i samarbete med Europaparlamentets kontor här i Stockholm. Det är bara jag som gör dem. Det är inte så att det är några partiföreträdare med från endast vissa partier. Alla partier har väl möjlighet på sitt sätt att ta kontakt för att få göra besök i skolor – det är väl en vanlig tradition. Men det är inte så att det bara är två av riksdagens åtta partier som deltar i det här. Det är egentligen ingen mer än jag själv.

Jag noterar påminnelsen om EU-skepsis, Ilona Szatmari Waldau, och den här skepsisen mot att det ska vara alltför mycket centralt och europeiskt och för lite nationellt delar jag – som ni har hört. Den har jag försökt att ta med mig också i diskussionerna, och jag kommer att ta upp det också på tisdag.

Mycket av det som Martin Kinnunen säger tycker jag också låter riktigt. Det är ju inte så att man inte ska få möjlighet i den här diskussionen att tycka något annat än vad kommissionen tycker i sin strategiska agenda, även om det kanske var formulerat lite åt det hållet i det som Martin Kinnunen läste upp. Det är klart att en fri diskussion måste få vara fri och ifrågasättande – självklart.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen, och jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 9, Övriga frågor. Har statsrådet någonting där att lyfta inför EU-nämnden?

Anf. 48 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Nej tack, det har jag inte.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Då har vi nått vägs ände för statsrådets närvaro med medarbetare på dagens EU-nämndssammanträde. Vi kommer garanterat att ses och höras många gånger framöver. Det var väldigt trevligt att just statsrådet Dahlgren fick inleda den fysiska delen av EU-nämndens sammanträde för den här terminen. Tack för närvaron i dag! Jag tillönskar er alla fyra en trevlig helg!

Anf. 50 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Tack för det privilegiet!

§ 1 Allmänna frågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	1
Anf. 3 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 5 CAMILLA HANSÉN (MP).....	3
Anf. 6 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	3
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 8 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	3
Anf. 9 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 10 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	4
Anf. 11 ROBERT HALEF (KD).....	4
Anf. 12 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	5
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 14 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	5
Anf. 15 LUDVIG ASPLING (SD).....	6
Anf. 16 MARIA NILSSON (L).....	6
Anf. 17 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	6
Anf. 18 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	6
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 20 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	7
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 22 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	8
Anf. 23 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	9
Anf. 24 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	9
Anf. 25 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	10
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 27 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	10
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 29 ANNIKA QARLSSON (C).....	12
Anf. 30 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	13
Anf. 31 ROBERT HALEF (KD).....	13
Anf. 32 ALEXANDRA ANSTRELL (M)	13
Anf. 33 CAMILLA HANSÉN (MP).....	14
Anf. 34 MARTIN KINNUNEN (SD)	14
Anf. 35 MARIA NILSSON (L).....	14
Anf. 36 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	15
Anf. 37 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 38 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	17
Anf. 39 CAMILLA HANSÉN (MP).....	18
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 41 IDA DROUGGE (M).....	19
Anf. 42 LUDVIG ASPLING (SD).....	19
Anf. 43 ORDFÖRANDEN.....	19
Anf. 44 ILONA SZATMARI WALDAU (V).....	19
Anf. 45 MARTIN KINNUNEN (SD)	20
Anf. 46 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	20
Anf. 47 ORDFÖRANDEN.....	21

2021/22:1
17 september

Anf. 48 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	21
Anf. 49 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 50 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	21